

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Disp. II. De singulis ordinibus in particulari,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

fuisse perfectior ordinatione Sacerdotum nostrorum, quod tamen non minus implicat, quam umbram sive figuram esse quid perfectius re figurat, & corpore. Antecedens verò probatur: Ordinatione Sacerdotum legis veteris erat ceremonia externa divinitus & permanentiter instituta, nec non sanctificans legaliter, ut constat ex Scriptura veteris testamenti: Sed nihil amplius requirebatur ad verum Sacramentum legis scriptæ: Ergo Sacerdotium veteris legis fuit verum Sacramentum.

10. Confirmatur: Sanctitas legalis veteris legis, significabat veram sanctitatem dandam in nova lege, ut docet Apostolus ad Hebræos 10. Ergo sicut ordinatio veteris legis consistebat in ceremonia permanenti, quæ legaliter sanctificabat, ita, ut veritas figuræ respondeat, ordinatio novæ legis consistit in ritu permanenti, veram sanctitatem operante, & consequenter habebit veram & propriam rationem Sacramenti novæ legis.

§. II.

Solvuntur objectiones hæreticorum.

11. Contra istam conclusionem & veritatem catholicam obijciunt primò Sectarii: Sacramentum verè & propriè sumptum, ex verbo & elemento aliquo consistere debet, juxta illud Augustini Tract. 80. in Ioan. *Accedit verbum ad elementum, & fit sacramentum.* Sed in ordinatione Ecclesiastica nullum applicatur elementum: Ergo illa non est verè & propriè Sacramentum.

12. Verum huic argumento jam alibi respondimus, quod si sermo sit de elemento strictè sumptum, falsa est Major universaliter sumpta: panis enim & vinum, quæ sunt materia Sacramenti Eucharistiæ, non sunt elementa propriè dicta: si autem elementum accipitur pro quolibet sensibili, dico illud in Ordine, æquè ac in aliis sacramentis, reperiri, ut potè cum ordinatio fiat vel per manum impositionem, vel per traditionem alicujus rei sensibilis.

13. Obijciunt secundo, neque ex Scriptura, neque ex Patribus ostendi posse, Ordinem esse sacramentum. Sed hoc quàm sit à veritate alienum, patet ex dictis in prima & secunda probatione conclusionis, ubi plura Scripturæ & SS. Patrum testimonia in hujus veritatis confirmationem adduximus. His addi potest Dionysius, qui cap. 5. de Ecclesiastica Hierarchia, tam clare docet Ordinationem esse sacramentum, ut Lutherus in libro de captivitate Babylonica, cap. de Ordine, id negare nequiverit. Anacletus etiam, quintus à Petro summus Pontifex, Epist. 2. de unione Episcoporum sic loquitur: *Omnia sanctificatio constat in Spiritu Sancto, cujus virtus invisibilis sacro Chrismate est permixta &c.* Quibus verbis significat, Episcopos sanctificari per unctionem Christinam quâ consecrantur, indeque talem consecrationem esse verè & propriè sacramentum. Item Innocentius I. Augustini contemporaneus Epist. 2. cap. 3. cum dixisset Cæclicos hæreticos ad Pœnitentiam receptos non debere ad pristinas dignitates restitui, hujus reddens rationem: *Quoniam (inquit) scienter ab illis recipientes Baptisma, non recipiunt Spiritum Sanctum, quia ipsi perfectionem spiritus quam receperant, amiserrunt; nec dari eis plenitudinem possunt, quam maxime in ordinationibus operatur.* Quibus verbis apertè declarat, in ordinationibus plenitudinem

A Spiritus sancti, atque adeò gratiam sanctificationis, communicari; quod haud dubie ad sacramenti effectum pertinet. Ex quibus liquet, quàm falso loco citato affimet Lutherus, solum Dionysium citari posse ex antiquis scriptoribus, prolatamento Ordinis.

Obijciunt tertio. Omne sacramentum ordinatur per se ad sanctificationem suscipientium: At qui ordinatio per se ad sanctificationem suscipientium non ordinatur, sed potius ad sanctificationem aliorum: Ergo non est sacramentum.

Respondeo distinguendo Majorem: Omne sacramentum ordinatur per se ad sanctificationem suscipientium, vel per se primò, vel per se secundo, concedo Majorem. Per se primò solum, nego Majorem. Similiter distinguo Minorem: Ordinatio non ordinatur ad sanctificationem suscipientium, per se primò, concedo. Per se secundo, nego. Ordinatur enim per se secundo ad dignam administrationem sacramentorum: digna autem administratio sacramentorum esse non potest, obque gratia sanctificante ipsam ministrum. Unde Ambrosius de dignitate Sacerdotali loquens, ait: *Homo imponit manum, Deus largitur gratiam.* Et Florentinum in Decreto Eugenii, cum de Ordine loquitur: *Effectus (inquit) est augmentum gratiæ, ut quis sit idoneus minister.*

C Ex dictis colligitur primò, quod sicut in aliis sacramentis tria distinguuntur solent, nempe id quod est sacramentum tantum, id quod est res tantum, & id quod est res & sacramentum simul; ita & in isto hæc tria reperiuntur. Sacramentum tantum est res externa & sensibilis ceremonia, quæ in ordinatione adhibetur. Res tantum est gratia sanctificans, quæ per illam confertur. Res & sacramentum simul, est character, qui per rem exteriorem, & sensibilem significatur, & simul gratiam sanctificantem significat, ut in Tractatu de Sacramentis in communi declaravimus.

Colligitur secundo, Sacramentum Ordinis posse defini, seu describi: Ordo seu Ordinatio est sacra ceremonia, quâ traditur potestas spiritalis alicuius ministerii exercendi, simulque gratia sanctificans ad illius exercitiū & convenienter observandam. Cujus definitionis particule satis perspicue manent ex dictis, vel cum Magistro sententiarum hoc potest brevius defini: *Ordo est signaculum quoddam quo spiritalis potestas traditur ordinato.* Quam definitionem refert & approbat S. Thomas hic quæst. 34. art. 2.

DISPUTATIO II.

De singulis Ordinibus in particulari.

D Inputatione præcedenti egimus de Ordine in communi, & ordinationem aliquèdè verè & propriè sacramentum, ostendimus nunc de singulis Ordinibus in particulari differendum est, ac declarandum, an septem illi Ordines qui communiter recensentur, sint sacramenta immediate à Christo instituta; & quænam sit singulorum Ordinum materia & forma.

ARTICULUS I.

An septem Ordines Ecclesiastici sint verè & propriè Sacramenta?

§. I.

Quibusdam præmissis referuntur sententia.

Suppono primò, Ordinem Ecclesiasticum esse duplicem, alterum dignitatis seu iurisdictionis, ut Archidiaconatus, Episcopatus, Patriarchatus, Primatus, Papatus; alterum potestatis sacrificio altaris ministrandi. Hic non agimus de priori Ordine, qui ad hierarchiam spectat, sed de posteriori, quo certi in Ecclesia initiuntur ministri, quid Christo potestatem accipiunt; Sacramenta fidelibus ministrandi. Etenim ut dicitur S. Thomas hic quæst. 34. art. 1. *Deus sua opera in sui similitudinem perducere soluit, quantum possibile fuit, ut perfectiora essent, & per ea cognosci posset. Et ideo ut in suis operibus representaretur non solum secundum quod in se est, sed etiam secundum quod aliis insinuat, hanc legem naturalem imposuit omnibus, ut ultima per media reducerentur & persicerentur, & media per prima, ut Dionysius dicit. Et ideo in ista pulchritudo Ecclesie non desisset, posuit ordinem in ea, ut quidam aliis Sacramenta traderent, suo modo in hoc Deo assimilati, quasi Deo cooperantes; sicut & in corpore naturali quedam membra aliis insinuant. Hinc in Concilio Tridentino sess. 23. cap. 2. consentaneum fuisse astruitur, ut in Ecclesia ordinatissima dispositio, plures & diversi essent Ordines, qui Sacerdotio deferrentur. Et cap. 4. dicitur, quod si quis omnes Christianos promiscue novi Testamenti Sacerdotes esse, aut omnes pari potestate spirituali prædicos affirmet, nihil aliud facere videtur, quam Ecclesiasticam Hierarchiam, quæ est ut castrorum acies ordinata, confundere.*

Suppono secundò cum eodem Doctore Angelico hic quæst. 37. art. 1. quod Ordinum multitudo est inducta in Ecclesia propter tria. Primò quidem propter Dei sapientiam, commendandam, quæ in distinctione rerum ordinata maxime relucet, tam in naturalibus, quam in spiritualibus: Quod significatur in hoc quod Regina Saba videns ordinem ministrantium Salomoni, non habebat ultra spiritum, deficiens in admiratione sapientie illius. Secundò, ad subveniendum humane infirmitati, quia per unum non poterant omnia quæ ad divina mysteria pertinebant, expleri, sine magno gravamine; & ideo distinguuntur Ordines diversi ad diversa officia. Tertiò, ut via proficiendi hominibus amplior daretur, dum plures in diversis officiis distribuuntur, ut omnes sint Dei cooperatores, quo nihil est divinius, ut de Ecc. Dionysius dicit.

Suppono tertio, septem dari Ordines Ecclesiasticos, videlicet Sacerdotum, Diaconorum, Subdiaconorum, Acolytorum, Exorcistarum, Lectorum, & Ostiariorum. Primò, quia hoc declaravit Tridentinum sess. 23. cap. 2. Secundò, quia antiqui Patres horum omnium expressam faciunt mentionem. Nam Ignatius Martyr Apostolorum Discipulus, in Epistola ad Antiochenos, in Bibliotheca Patrum ordine duo decima, ita concludit: *Saluto sanctum Presbyterorum collegium: Saluto sacros Diaconos: Saluto Hypodiaconos, Lectores, Cantores, Janitores, laborantes, (qui curam habebant mortuos sepeliendi) Exor-*

Tom. V.

A cistat. Item Cornelius Papa in Epistola ad Fabium Antiochenum, hæc scribit: *In hac Ecclesia Catholica non ignorabat Presbyteros esse quadraginta sex, Diaconos septem, Subdiaconos septem, Acolytos quadraginta duos, Exorcistas, & Lectores unâ cum Ostiariis quinquaginta duos.* Similiter in Concilio Carthaginensi quarto, horum omnium Ordinum materiæ, & formæ, ac officia designantur. Demum Clemens Romanus lib. 8. constitutionum cap. 26. meminit Lectoratûs & Exorcistatûs. Cur autem non aliorum duorum, rationem assignat S. Thomas hic quæst. 37. art. 2. ad 2. quia nimirum in primitiva Ecclesia, propter penuriam personarum, horum inferiorum Ordinum ministeria mittebantur Diaconis, in quibus omnium inferiorum Ordinum potestates continentur. Ampliatâ verò postea Ecclesia, amplius est cum ipsa cultus divinus, ac proinde quæ implicite gerebantur ab uno ordinato, explicite exercentur à multis. Tertiò, quia ut in corpore ejusdem articuli egregie discurret S. Thomas, tot debent esse Ordines in Ecclesia, quot sunt specialia ministeria exercenda circa illud quod omnium est augmentum in ea, nimirum Sacramentum Eucharistiæ. Illa autem sunt septem, videlicet ministerium ad Eucharistiam consecrandam, & hoc est Sacerdotum; ministerium ad Eucharistiam dispensandam, ejusque materiam Sacerdoti proximè tradendam, & hoc est Diaconorum; ministerium ad parandam materiam in vasis sacris, & hoc est Subdiaconorum; vel in vasis non sacris, eamque præstandam Subdiacono, & hoc est Acolytorum; ministerium ad arcendum eos qui neque sunt etiam remotè, neque fieri volunt, capaces suscipiendi Eucharistiam, scilicet infidelis, & hoc est ministerium Ostiariorum; ministerium ad instruendum eos qui volunt fieri capaces, quales sunt Catechumeni, & hoc est ministerium Lectoris; denique ministerium ad removendum impedimentum quod aliqui etiam sufficienter instructi, habent ex Dæmonis potestate, quales sunt energumeni, & hoc est ministerium Exorcistarum. Aliqui præter hos septem Ordines ab omnibus receptos, alios duos numerant, nempe tonsuram clericalem, quam *Psalmistam* vocant, & Episcopatum, quem volunt esse Ordinem diversum à Sacerdotio. Sed de hoc infra dicemus.

Suppono quartò, horum septem Ordinum, tres priores propter excellentiam vocari majores, atque etiam sacros, eo quod proximi ad Eucharistiam, ob quam Ordines instituti sunt, accedant, & votum castitatis annexum habeant; alios verò non sacros & minores appellari, vel quia non habent solemne votum castitatis annexum; vel quia non habent aliquem actum circa rem sacram, sicut tres priores; Presbyteratus, circa corpus & sanguinem Christi conficiendum & offerendum; Diaconatus, circa Christi sanguinem populo dispensandum; Subdiaconatus, circa vasa sacra tangenda. Quamquam, ut rectè notat S. Thomas quæst. citatâ art. 3. si Ordo secundum se spectetur, etiam Minores dici possunt sacri, quia etiam ordinantur ad sacrandam animam, per gratiam & characterem, quæ in anima causant.

Demum, ut certum & ab omnibus Theologis receptum supponimus, Ordinem saltem Sacerdotalem esse verè & propriè Sacramentum. Id enim in Concilio Tridentino sess. 23. Canone 2. & cap. 1. definitum fuit, sequiturque necessariò ex dictis disp. præcedenti, si enim aliqua ordinatio Ecclesiastica sit verè & propriè Sacramentum, Pp. ii. cum

cum Ordo Sacerdotalis sit omnium potissimus, A
& finis ad quem omnes alii inferiores referuntur,
certum esse debet, illud esse propriè Sacramen-
tum. Sed de aliis inferioribus dissentio est inter
Auctores. Durandus enim & Cajetanus volunt,
nullam ordinationem inferiorem Presbyteratu,
esse verum Sacramentum. Hugo à S. Victore,
Magister sententiarum, Gratianus, & aliqui alii,
fatentur quidem Diaconatum esse Sacramentum,
sed hoc negant de Subdiaconatu, & quatuor Mi-
noribus. Denique Navarrus, Michaël de Me-
dina, Dominicus Soto, Vazquez & Martinonius,
admittunt etiam Subdiaconatum esse Sacramen-
tum, sed de quatuor Minoribus id negant. Alii
demum, tam domestici, quàm extranei, volunt B
omnes Ordines Minores atque Majores esse Sa-
cramenta. Unde sit

§. II.

Vera sententia duplici conclusione statuitur.

6. **D**ico primò, Diaconatum esse verum Sacra-
mentum à Christo institutum.

Hæc conclusio ita videtur certa, ut opposita ad-
minus temeraria sit, colligitur enim manifestè ex
Tridentino sess. 23. Can. 6. ubi sub anathemate
damnat eum qui dixerit, in *Ecclesia Catholica non*
esse Hierarchiam de qua ordinatione institutam. C
Ex hoc enim Canone liquet, Hierarchiam Eccle-
siasticam à Christo institutam, constare non so-
lùm Episcopis & Presbyteris, sed etiam ministris:
At per ministros, Diaconi saltem veniunt intelli-
gendi; Tum quia Diaconi ordine sunt proximi
Presbyteris, ut idem Concilium ibidem c. 2. ait;
Tum etiam, quia Paulus semper cum Episcopis
& Presbyteris conjungit Diaconos, ut patet ad
Philip. 3. *Cum Episcopis & Diaconibus*, & 1. ad Ti-
moth. 3. ubi postquam descripsit, qualis debeat
esse Episcopus, idem statim de Diaconibus sub-
jungit: Ergo juxta Tridentinum, Diaconi sunt à
Christo instituti, sicut & ipsa Hierarchia Ecclesia-
stica, quæ ex ipsis constat.

7. Potest insuper probari conclusio hac ratione
fundamentali. Signum sensibile causativum gra-
tiæ sanctificantis, est verum Sacramentum à Christo
institutum: Sed Diaconatus est signum sensibile,
gratiæ causativum: Ergo verum rationem Sacra-
menti habet, Major patet, Minor etiam quoad
primam partem manifesta est, Diaconatus enim
habet sensibilem materiam, nempe manuum im-
positionem, & porrectionem libri Evangelio-
rum, & speciem verborum formam, in Ponti-
ficali Romano præscriptam, probatur vero quan-
tùm ad secundam: Primo quia primi Diaconi
fuerunt ab Apostolis ordinati per manuum im-
positionem Act. 6. Ad manuum impositionem ordina-
tiva Apostolorum conferebat Spiritum Sanctum:
Ergo &c. Secundo, quia in Diaconi ordinatione
unà cum manuum impositione profert Episcopus
hæc verba, *Accipe Spiritum Sanctum ad robur &*
ad resistendum diabolo & tentationibus ejus: At-
qui ex Tridentino sess. 23. Can. 4. hæc verba non
frustra dicuntur ab Episcopo, quasi per ea Spiritus
Sancti gratia non verè conferatur, sicut ipsa
significant: Ergo in ordinatione Diaconi confer-
tur gratia. Unde Anastasius II. in Epistola 2. ad
Anastasium Imperatorem cap. 7. asserit per ordi-
nationem Sacerdotum sive Levitarum, secundum
Canones factam, conferri gratiam Spiritus San-
cti. Idque officio Diaconi valde conveniens est,

ordinatur enim ad officium valde sacrum & sa-
ctum, ut nimirum evangelizet, & Sacerdotum
ce ebrandum proximè assistat, & ex communi-
one ejusdem, Eucharistiam administret; & ubi dicitur,
Laicis calicem sanguinis Christi potizare.

Addo quod Theodorus Balsamon, ad Cano-
nem 36. Apostolorum, ait, *Diaconos ordinari quod-*
dem, id est characterem accipere, didicimus: At si
characterem accipiant Diaconi, non potest eorum
ordinatio non esse verum sacramentum: Ergo
Diaconatus verè rationem sacramenti habet.
Unde D. Hieronymus contra Vigilantium cap. 1.
Diaconatus verè dicitur vocari *Sacramentum Chris-*
ti; ibi enim reprehendens quosdam Episcopos,
quòd non ordinarent Diaconos, nisi prius vi-
ros duxissent, his verbis utitur: *Sacramenta non*
tribuunt &c.

Dico secundò, etiam Subdiaconatum, sive &
quatuor Minores Ordines, esse sacramenta.

Probatur prima pars de Subdiaconatu, eadem
ratione quæ præcedenti conclusione ostendit
Diaconatum esse sacramentum. Nam etiam Sub-
diaconatus est signum sensibile, cum in ordina-
tione Subdiaconi, non ininus reperitur ritus eter-
nus constans rebus & verbis, quàm in ordina-
tione Diaconi. Item Subdiaconatus causat gratiam
sanctificantem, ut constat ex Florentino in de-
creto Eugenii, ubi post assignatas materias, for-
mas, & ordinarium Ministerium Diaconatus &
Subdiaconatus, subdit, effectum hujus sacra-
menti esse augmentum gratiæ: Ergo ceteris non
solum Episcopis & Presbyteris, sed etiam Subdiaconis,
conferre gratiam sanctificantem, Item patet
forma consecratoria Subdiaconi assignata à Cle-
mente lib. 8. constit. Apost. cap. 21. in qua dicitur:
Tribue ei Spiritum Sanctum, ut valeat ad man-
strandum tibi facta, digne attrahere. Nondum
enim dari Spiritum Sanctum, nisi detur gratia
sanctificans. Quod etiam in ordinatione Subdiaconi
character imprimatur, constat ex mox dicenda
in probatione secundæ partis.

Probatur ergo secunda pars conclusionis, de
quatuor Minoribus Ordinibus, ex Florentino co-
tato; postquam epim dixit, Ordinem esse sacra-
mentum, & ejus materiam esse rem quæ traditur
Ab Episcopo in ordinatione, & formam, verbi
quibus res illa traditur, nominatimque id deci-
rat in ordine Sacerdotali, & in Diaconatu &
Subdiaconatu, subjungit, sic etiam debere intelli-
gi in reliquis Ordinibus, ac proinde ceteris, nulla
etiam reperiri materiam & formam sacramenti,
subinde quæ illos veram & propriam sacramen-
ti rationem habere, sicut & alios.

Probatur secundò eadem pars: Ordo imprimen-
ti characterem est verè & propriè sacramentum. Sed
quatuor Minores Ordines imprimunt caracte-
rem: Ergo sunt verè & propriè sacramenta. Ma-
jor patet, nihil enim, præter sacramentum, im-
primit characterem spirituale in anima. Minor
probatur primò ex D. Thoma hic quæst. 35. art. 2.
ubi quærit utrum in sacramento Ordinis im-
primatur character, quantum ad omnes Ordines.
Et concludit affirmativè. Verba ejus sunt: *Re-*
spondeo dicendum quod circa hoc fuit triplex opinio.
Quidam enim dixerunt, quod in solo Ordine Sa-
cerdotali character imprimitur. Sed hoc non est
verum, quia actum Diaconi nullus potest exercere
licite, nisi Diaconus, & ita quod habet aliquam
spiritualitatem, potestatem in dispensatione sacramen-
ti, quam alii non habent. Et propter hoc alii
dixerunt, quod in Sacris Ordinibus imprimitur
character.

character, non autem in Minoribus. Sed hoc nihil uerum est, quia per quemlibet Ordinem aliquis constituitur supra plebem in aliquo gradu potestatis ordinate ad sacramentorum dispensationem. Unde cum character sit signum distinctivum ab aliis, oportet quod in omnibus character imprimatur, cuius etiam signum est, quod perpetuo manent, & nunquam iterantur. Et hac est tertia opinio, quae communior est. Quibus verbis S. Doctor, non solum aperte docet, Minores Ordines imprimere characterem, sed etiam rationem fundamentalem insinuat, quae id potest breviter suaderi. Quod est irreiterabile ex benedictione perfecta & consecratoria, imprimit characterem spiritua-

sum est. Idem D. Hieronymus in argumento super primam Epistolam ad Thessalonicenses, dicit Epistolam illam fuisse missam per Oneum Acolytum, unde praesupponit Ordinem illum fuisse temporibus Apostolorum. Demum Tridentinum sessione 23. cap. 2. ait: *Ab ipso Ecclesiae initio horum ordinum nomina, & unusquisque propria ministeria fuisse cognoscuntur*. Ergo non illi ab Ecclesia, sed ab ipso Christo immediate instituti sunt.

§ III.

Soluntur objectiones.

Objicies primò contra primam conclusionem: S. Anacletus Epist. 3. cap. 2. in fine docet Diaconatum, & reliquos ordines inferiores, non fuisse à Christo institutos, & consequenter non esse sacramenta. Sic enim ait de Episcopatu & Sacerdotio loquens: *Amplius quam isti duo ordines Sacerdotum, nobis nec à Deo collati sunt, nec Apostoli docuerunt*. Idem asserit Damasceus Epist. 5. his verbis: *Non amplius quam duo ordines inter Discipulos Domini esse cognovimus, id est duodecim Apostolorum & septuaginta Discipulorum*. Similiter Cyrillus lib. 2. Epist. 9. docet, Diaconos non à Christo, sed ab Apostolis institutos esse. Ergo Diaconatus non est sacramentum à Christo institutum.

Confirmatur primò, quia videntur Diaconi ex occasione quadam instituti, nimirum ob murmur Graecorum, & solo ministerio mensarum addicti, ut patet Act. 6.

Confirmatur secundo: Omne sacramentum novae legis constat certâ materiâ & formâ à Christo praescriptâ: At Diaconatus nullam habet certam materiam vel formam, nunc enim pro materia habet librum Evangeliorum, cum proportionata forma sibi respondentem; tempore verò Apostolorum, pro materia habebat manuum impositionem, pro forma verò verba aliqua deprecatoria, ut constat ex Clemente lib. 8. Constit. cap. 17. 18. & 21. ubi sic dicitur: *Ego Philippus constituo ut Diaconum ordines, Episcopo, imponendo ei manus, praesentibus Presbyteris, & Diaconis, & precando ei dicas: Deus omnipotens exaudi orationem nostram, & ostende faciem tuam super nunc servum tuum electum tibi ad ministerium*. &c. Ergo Diaconatus non est sacramentum novae legis à Christo institutum, sed duntaxat aliquod ministerium, ab Ecclesia praecceptum & ordinatum.

Ad objectionem respondeo, Anacletum loco citato non loqui de omnibus ordinibus à Christo institutis, sed solum de ordinibus Sacerdotii, ita ut sensus propositionis ejus sit iste. Duo solum ordines Sacerdotii, nempe Presbyteratus & Episcopatus, reliquit nobis Deus, & Apostoli docuerunt; loquitur enim contra illos, qui Primates, seu Patriarchas, in altiori ordine ponebant, quàm Episcopos, & ait: *Ordo Sacerdotum, frater, bipartitus est, & sicut Dominus illum constituit, à nulli debet perturbari*; idque confirmat ex eo quod Christus solum elegit duodecim Apostolos, quibus Episcopi respondent, sexaginta Discipulos, quibus successerunt Sacerdotes. Deinde concludit: *Amplius quam isti ordines Sacerdotum nec à Deo collati sunt, nec Apostoli docuerunt*. In quo etiam sensu Damasus Epistola citata duos tantum ordines, scilicet Sacerdotum, agnoscit, agens contra Chorepiscopos, qui se

P. III. me.

11. Dices cum Vazque, consecrationem Ecclesiae, altaris, & calicis, nec non benedictionem vestium sacramentum esse irreiterabilem, & tamen non imprimere characterem.

Sed contra: Idem consecratio Ecclesiae, & calicis, vestiumque sacramentum benedictio, non imprimat characterem, quia deputatur solum ad usum, non verò ad aliquid reale & intrinsecum recipiendum aut agendum, quod excedat eorum virtutem.

12. Ex his inferes primò, Patrem Martinonum, affirmantem Subdiaconatum esse verum sacramentum, ob auctoritatem Doctorum, praecipue verò D. Thomae, & negantem quatuor Minores Ordines veram sacramenti rationem habere, minus cohaerenter loqui & scribere, cum juxta D. Thomam supra relatum, non minus Ordines Minores, quàm Majores, imprimant characterem (qui est proprius sacramentorum effectus) eò quod non minus illi quàm isti semel suscepti iterari non possunt, imò omnes Ordines sint unum Ordinis sacramentum, ut idem S. Doctor ait quæst. 57. art. 1. ad 2.

13. Inferes secundo, non minus Ordines Minores, quàm Majores, fuisse à Christo immediate institutos; cum solus Christus sit Author omnium Sacramentorum, nec potestatem reliquerit Ecclesiae instituendi sacramenta, ut in Tractatu de Sacramentis in communi ostentum est, & definitur in Tridentino (sess. 7. Canone 1. his verbis: *Si quis dixerit sacramenta novae legis non fuisse omnia à Christo instituta, anathema sit*.

Addo ex Augustino Epist. 118. Quod fuit in Ecclesia semper observatum, cujus observationis initium ignoratur, censetur originem duxisse ab Apostolis, qui à Christo edocti, illud Ecclesiae servandam tradiderunt: Ad Minorum Ordinum usum, semper fuit ab Ecclesia servatus, à temporibus ipsius Christi; nam de illis fit expressa mentio in canone quarto, quinto, & sexto Apostolorum. D. Etiam Clemens, Discipulus Beati Petri, & S. Ignatius, Discipulus I. Joannis, de istis ordinibus loquuntur, primus lib. 8. constitutionum Apostolicarum, alter verò in Epistola ad Antiochenos, ut in tertia suppositione ostem-

Sam. V.

medios faciebant inter Episcopos & Presbyteros, A. subindeque tertium Sacerdotum ordinem in diu fingebant. Unde de illis ait: *Si nec Episcopi sunt, & plusquam Presbyteros esse ambiunt, per quod ostium intrabunt, cum hi tantum duo Ordines (Sacerdotum) in Ecclesia legantur?*

Ad Cyprianum dico, ipsum tantum velle, Christum non ordinasse per seipsum Diaconos, sicut ordinavit Episcopos & Sacerdotes, sed tantum commississe Episcopis, ut Diaconos ordinarent. Ex quo non sequitur, Christum non instituisse hoc sacramentum, nam etiam Christus nullum confirmavit, & tamen Sacramentum Confirmationis instituit.

17. Ad primam confirmationem respondeo, ex B. occasione quidem ordinatos fuisse primos Diaconos, sed non ex occasione inventum esse ordinem Diaconorum, sed à Christo institutum. Falsum verò est quod subjungitur; nempe Diaconos fuisse ab Apostolis electos, solum ad ministrandum mensis fidelium; constat enim ex Clemente supra citato, ex Anacleto Epist. 1. cap. 2. & ex Iuliano Apologia 2. in fine, atque ex omnibus antiquis Authoribus, Diaconos esse ministros altaris, & Sacerdoti sacrificanti immediate assistere. Unde Dionysius cap. 3. Hierarchia Ecclesiastica post enarratas functiones Minorum Ordinum, subdit: *Qui verò ipsius Ordinis precipui sunt, una cum Sacerdotibus sanctum panem, & benedictionis calicem sacrosanctis altaribus imponunt.* Et Ambrosius 2. Officiorum cap. 41. recit verba S. Laurentii ad Sixtum Papam: *Experire certo utrum idoneum, ministrum elegeris, cui commisisti Domini sanguinis dispensationem.* Legitur etiam Act. 8. quod Philippus unus ex septem primis Diaconis non ministrabat mensis, sed prædicationi & Baptismo operam dabat. Adde cum Bellarmino quod initio nascentis Ecclesie Diaconi non solum constituti erant Hierosolymis, ubi fideles convivebant, ut eis in mensa ministrarent, sed etiam Philippis, Ephesi, & Cæsaræ, ut patet ex Epistolis Pauli ad Philppenses, ad Timotheum & Titum; & tamen in illis civitatibus Christiani non convivebant, subindeque ibi ministris mensarum opus non erat.

Ad secundam dicendum, Christum determinasse solum quantum ad genus, materiam & formam sacramenti Ordinis, earumque determinationem specificam Ecclesie reliquisse, ut ostendimus articulo sequenti; subindeque initio nascentis Ecclesie, quando liber Evangelicorum nondum scriptus erat, potuisse Apostolos per solam manuum impositionem, & verba deprecatoria à D. Clemente relata, ordinare Diaconos. De quo satis articulo sequenti.

18. Obijcies secundò contra secundam conclusionem: Subdiaconatus non erat olim ordo sacer, E. sed postea factus est à Pontificibus, ut ex Canone Nullus in Episcopum dist. 60. probat Innocentius III. c. A multis, de ætate & qualitate ordinandorum. Ergo non est verum Sacramentum à Christo institutum, sed duntaxat à quod officium seu ministerium ab Ecclesia introductum.

19. Confirmatur: Subdiaconatus non semper in tota Ecclesia habitus fuit necessarius, ut per illum ad Majores Ordines, & ad supremum, qui est Episcopatus, ascenderetur. Nam in Concilio Sardicensi, Can. 13. sic habetur: *Si quis voluerit fieri Episcopus, non prius constituitur, quam Lectoris, & Diaconi & Presbyteri ministerium peregerit, & ita per singulos gradus, si estimatus fuerit dignus*

ascendat ad culmen Episcopatus. Cujus rei exempla non pauca de SS. Chrysostomo, Eucherio, Ambrosio Constantino, Cæsario Episcopis, Irenæo, & aliis multis sic ordinatis non parvis Subdiaconatu, referunt Petrus Arcadius lib. 1. de Sac. cap. 9. columnâ 10. & Ioannes Morinus Congregationis Oratorii Presbyter, in libro de sacris Ecclesie ordinationibus, parte 3. Exercitatione in cap. 2. Atqui si Subdiaconatus fuisset ordo à Christo institutus, non fuisset omisus ab Ecclesia, cum juxta Christi institutionem, per sacramentalia ordines inferiores ascendendum sit quasi per gradus ad superiores. Ergo Subdiaconatus non est Sacramentum. Hoc argumentum proponit Martinus hic disp. 66. scilicet 2. illudque insolentius relinquit; eoque convictus, probabilem certè eorum sententiam, qui Subdiaconatum non esse Sacramentum asserunt.

Confirmatur amplius: Subdiaconi poterant ordinari à Chorepiscopis, ut patet ex concilio Antiocheno cap. 10. At Chorepiscopi erant simplices Presbyteri, qui Ordinis Sacramentum conferre non possunt; ut asserit S. Damianus Epist. 7. supra citata. Ergo Subdiaconatus non est Sacramentum Ordinis.

Ad objectionem respondeo primo, quod antecedente, negando consequentiam, non enim id est ordo sacer & Sacramentum; nam Ordines Minores sunt Sacramenta, ut supra ostensum est, & tamen non vocantur Ordines.

Secundò dico, Majores Ordines duplici titulo vocari sacros; nimirum quia proximitas accedunt ad Eucharistiam, ob quam omnes Ordines instituti sunt; & quia votum solemne castitatis annexum habent. Quamvis ergo Subdiaconatus ab initio non fuerit ordo sacer hoc secundo titulo, quia in primitiva Ecclesia Subdiaconi non tenebantur servare continentiam; semper tamen primo modo seu titulo fuit Ordo sacer, quia semper proximè accessit ad Eucharistiam, quam alii Ordines Minores.

Ad primam confirmationem, in primis dico, argumentum illud nimis probare & ab omnibus Theologis solvendum esse; censent enim omnes Theologi contra Durandum, Diaconatum esse Sacramentum, & oppositam sententiam in errorem & temerariam rejiciunt; & tamen Diaconatus non semper in tota Ecclesia habitus fuit necessarius, ut per illum ad Sacerdotium & Episcopatum ascenderetur; plura enim ex Antiquorum testimoniis refert Morinus loco citato sanctorum exempla, qui, omisso Diaconatu, ad Presbyteratum & Episcopatum promoti fuerunt in primitiva Ecclesia. Id nominatim esset de sancto Ambrosio, Bituricensi Archiepiscopo, ut in vita natione (inquit) Diaconatus omisus est; premissis enim omnibus Minoribus, si Levitatum accipias, Subdiaconus factus est; deinde missus Diaconatu, Presbyter, ut refert Author antiquus apud Surium 20. Maij, his verbis: *Abbas Augustinus Antiochorum, & à Beato Annario Episcopo, decessit à Cæsariæ; Clericus effectus est, & ordinatus Subdiaconus.* Deinde ad memoratum Eucherium profectus est, qui iam Lugduni factus Episcopus, cum ingenti gaudio humanissime accepit, Presbyterumque, & Abbatem B. Niceren Episcopi & Constantini ordinavit.

Respondet secundò, si vera sint ea exempla, quæ prædicti Authores referunt, Christum dicens, non fuisse in primitiva Ecclesia, ut non parum spem fuisse in inferioribus, & Subdiaconatu, potest fieri

fieri ascensus ad Majores Ordines, & ad supremum, qui est Episcopatus, ob varias causas & necessitates tunc occurrentes. Idque necessariò tenentur dicere Adversarii, ut salvent ordinationem B. Austregesii, & aliorum, qui, omisso Diaconatu, ad Presbyteratum & Episcopatum promoti sunt, fuisse validam & legitimam. Unde mirum est, quod P. Martinonius, qui cum aliis Theologis censet, Diaconatum esse Sacramentum, id neget de Subdiaconatu, vel saltem probabile existimet, ipsum non esse Sacramentum, eo solum ductus fundamento, quòd Subdiaconatus non semper in tota Ecclesia habitus fuit necessarius, ut per illum ad Majores Ordines, & ad supremum, qui est Episcopatus, ascenderetur. Si enim hoc argumentum valet, sequeretur etiam Diaconatum non esse Sacramentum, cum aliqui Sancti, omisso etiam Diaconatu, ad Sacerdotium & Episcopatum promoti fuerint, ut supra citati Authores referunt, & variis exemplis ostendunt.

24. Tertiò responderi potest, quòd quando in vitis aliquorum Sanctorum legitur, eos, amissis Ordinibus inferioribus, ascendisse ad superiores, hoc nò debet intelligi de omissione Ordinum inferiorum, quantum ad receptionem characteris, sed solum quoad exercitium & ministerium; interdum enim in primitiva Ecclesia aliqui viri sancti, ad Sacerdotium, vel Episcopatum promovebantur, antequam Minorum Ordinum, & Diaconatus ac Subdiaconatus ministeria & officia exercere potuissent, quia tunc aliquarum Ecclesiarum necessitas id exigebat. Ex quo faciliè intelliges canonem Concilii Sardicenis supra relatum; in eò enim non permittitur, ut quis fiat Episcopus, antequam Minores Ordines & Subdiaconatum susceperit, sed solum antequam in eorum Ordinum ministeriis sese exercuerit, ut constat ex ipsis verbis canonis, in quo sic dicitur: *Si quis voluerit fieri Episcopus, non prius constituatur, quam Leitoris, & Diaconi, & Presbyteri ministerium peregerit, &c.*

25. Ad secundam confirmationem dicendum cum Bellarmino, duo fuisse genera Chorepiscoporum, aliqui enim erant veri Episcopi, & erant quales nunc sunt Suffraganei, qui sunt Episcopi titulares aliarum Ecclesiarum, & de his loquitur Concilium Antiochenum, dum ait, Subdiaconos posse à Chorepiscopis ordinari. Alii vero erant solum Presbyteri, qui tanquam vicarii Episcopi, in oppidis majoribus & muratis morabantur; & ab his negat Damasus Epist. 4. posse ordinari Subdiaconos.

26. Obijcies tertiò: Quando plures actiones ordinantur ad unum aliquem effectum spirituales, illa sola habet rationem veri Sacramenti, quæ talem effectum attingit, ut patet in Baptismo, Exorcismo; & Catechismo; solus enim Baptismus est Sacramentum, quia solus attingit spirituales regenerationem; alia vero actiones, sunt tantum Sacramentalia, sive dispositiones: Sed præter Ordinem Sacerdotalem nullus alius attingit effectum principalem Sacramenti Ordinis, qui est conficere corpus Christi. Ergo nullus alius est Sacramentum Ordinis propriè dictum.

27. Respondeo distinguendo Majorem: Si plures illæ actiones nihil aliud habeant quam disponere, nec specialem ac spirituales effectum, nempe gratiam sanctificantem, in anima producant, ut contingit in Catechismo & Exorcismo, concedo Majorem. Si præter illam dispositionem, specialem ac spirituales effectum, nimirum gratiam in

A anima producant, nego Majorem. Quamvis autem Ordines Sacerdotii inferiores, non attingant productionem Eucharistiae, sed ad illam tantum disponant, causant tamen duplicem effectum specialem ac spirituales in anima, gratiam scilicet & characterem, in genere causæ efficientis instrumentalis, subindeque sunt verè & propriè Sacramenta.

28. Dices, Operationes quas exercent Diaconus & Subdiaconus, vel quatuor Minoribus inirati, sunt mere naturales, ut cantare Epistolam, vel Evangelium, deferre vasa sacra ad altare, portas templi claudere & referre, aquam & vinum porrigere &c. Ergo ad eas exercentes non est opus peculiari gratia & habilitate, conferendi per Ordines Sacerdotii inferiores.

Respondeo quòd licet actiones illæ materialiter, consideratae, sint merè naturales, ut tamè sunt sacræ ceremoniæ, ad solemnioris sacrificii celebrationem ordinatae, sunt quodammodo supernaturales; unde ut ad tam altissimum munus & finem dirigantur, requiritur specialis gratia & character, vel ut ait Florentinum, ut Ordinatus per gratiam susceptam fiat idoneus minister.

29. Obijcies quartò cum Martinono & Vazque: Magna fuit in Ecclesia à tempore Apostolorum circa Minores Ordines varietas: At nequit in Sacramentis à Christo institutis varietas esse, cum non subjacent Ecclesiæ potestati: Ergo Minores Ordines non sunt Sacramenta à Christo instituta. Major probatur, nam tempore Apostolorum, præter quatuor Minores Ordines, erant alii duo, nempe Ordo Cantorum, ut colligitur ex Canone 27. Apostolorum, & Ordo laborantium seu Fossorum, qui ad fidelium corpora humanda destinabantur, ut constat ex Ignatio in Epistola ad Antiochenos, ubi sic ait: *Saluto sanctum Presbyterorum collegium: saluto sacros Diaconos: saluto Hypodiaconos, Lectores, Cantores, Janitores, Laborantes, Exorcistas.* Contra neque Apostoli, neque Patres ipsorum temporibus proximi, ullam Acolytatus mentionem fecerunt, neque à Græcis hic ordo admittitur, ut Arcudius & Morinus supra citati affirmant. Demum Exorcistatus tempore Apostolorum non numerabatur inter Ordines, sed inter gratias gratis datas, ut patet ex Clemente lib. 8. const. cap. 26. ubi hæc scribit: *Exorcista non sit ordinatione: certare enim pro premio Exorcista, libera voluntatis est, ac Dei gratia per Christum, & adventum Spiritus sancti. Siquidem qui gratiam sanitatum accipit, per revelationem declaratur à Deo, cum gratia quæ in eo est, omnibus est manifesta.*

30. Respondeo quòd licet fuerit in Ecclesia à tempore Apostolorum varietas aliqua, accidentalis circa Minores Ordines, nulla tamen fuit circa eorum mutatio seu varietas substantialis. Nam ut ait Tridentinum sess. 23. cap. 2. *Ab ipso Ecclesie initio horum Ordinum nomina, & uniuscujusque propria ministeria fuisse cognoscuntur.* Ad primam verò probationem in contrarium, nego officium Cantoris tempore Apostolorum fuisse Ordinem distinctum à illis qui nunc sunt; nam vel fuit idem Ordo cum Lectoratu, ut aliqui existimant, quia nimirum Cantor modulando profert, quæ Lector planè voce pronunciat. Vel ut alii probabilius censent, non erat tunc temporis Ordo, sed solum dispositio ad Ordines, uti nunc est prima tonsura, quæ cum pendeat ex mera institutione Ecclesiæ, pro varietate temporum, variam potuit habere ceremoniam. Unde in primitiva Ecclesia, officium

officium Cantoris, non ab Episcopo, sed à sola Presbytero injungebatur, ut constat ex Concilio Carthaginensi IV. cap. 10. ubi sic dicitur: *Psalmista, id est Cantor, potest absque scientia Episcopi, sola iussione Presbyteri, officium suscipere cantandi, dicente sibi Presbytero: Vide, ut quod ore cantas, corde credas; & quod corde credis, operibus comprobas.*

Ad secundam, nego à S. Ignatio officium laborantium inter Ordines Ecclesiasticos connumerari: neque enim ex eo quod in sua Epistola illos cum aliis ordinatis recenseret, rectè colligitur, eos pariter clericali Ordine insignitos fuisse, cum eos solum recenseat salutandi gratiâ; sicut & Paulus in suis Epistolis, cum Clericis sæpe salutat alios qui Clerici non erant. Nec Patres de illo officio mentionem faciunt, ut de speciali Ordine Clericali, sed ut de insigni operè misericordiæ, quod fidelium defunctorum corporibus exhibetur, Quod si ab aliquibus Ordo appelletur, large nomen Ordo accipiunt. Quo pacto illud usurpavit Hieronymus, vel Author Epistolæ ad Rusticum Narbonensem: apud Hieronymum tomo 9. dum ait cap. 1. *Primitivus igitur in Clericis Fossariorum ordo est, qui in similitudinem Tobie sancti, sepelire mortuos admoventur.*

Ad tertiam, nego Majorem, Cornelius enim Papa in Epistola ad Fabium Antiochenum supra citata, meminit quadraginta duo Acolytorum, qui suo tempore in Ecclesia Catholica erant. Et Hieronymus in primam Epistolam & Thessalonicenses, dicit Epistolam illam fuisse missam, per unum Acolytum, subindeque supponit Ordinem illum fuisse tempore Apostolorum, ut supra dicebamus. Alii verò Patres rarè illius Ordinis mentionem fecerunt, quia in primitiva Ecclesia, propter personarum paucitatem & penuriam, officium Acolyti à Diaconis vel Subdiaconis, altari ministrantibus, suppleri solebat. Idem dicendum de Ecclesia Græca, ut enim refert Arcudius lib. 6. de Sacram. cap. 9. officium Exorcistæ apud Græcos exercebat à Sacerdotibus, Acolyti à Subdiacono, vel à Lectore; & Ostiarii, à Subdiacono.

Ad quartam dico, duplex Exorcistarum genus fuisse in primitiva Ecclesia, alii enim fiebant Ordinatione Episcopi, quo pacto S. Martinus à S. Hilario Exorcista constitutus est; & de illis loquitur Cornelius Epistola supra citata ad Fabium Antiochenum, cum ait in Ecclesia Catholica suo tempore fuisse Exorcistas quinquaginta duos, Alii verò Exorcistæ dicebantur, ob gratiam gratis datâ, & donum expellendi Dæmones ab energumenis, quod à Deo acceperant, & de istis loquitur Clemens, cum ait lib. 8. Constit. *Exorcista non fit ordinatione, sed qui gratiam sanitatum accipit, per relationem declaratur à Deo, &c.*

§ IV.

Solvitur alia objectio.

31. **C**ontra præcedentes conclusiones aliud solet objici argumentum, quod præstet sic breviter proponi. Si non solum Sacerdoti, sed etiam Diaconatus, & Subdiaconatus, nec non quatuor Minores Ordines, sint Sacramenta, non erunt tantum septem Sacramenta, sed tredecim: At hoc est contra fidem, & expressam Tridentini definitionem: Ergo &c. Sequela Majoris probatur: Si quilibet Ordo est Sacramentum, Sacra-

mentum Ordinis erit aliqua ratio communis omnibus septem Ordinibus: Sed multiplicatio inferiori, debet necessario multiplicari superiori. Ergo si quilibet Ordo est Sacramentum, non erunt tantum septem Sacramenta, sed tredecim.

Respondent aliqui, non esse nisi septem Sacramenta, quia Sacramentum Ordinis est unitate genericâ, continens sub se septem species.

Sed contra: Licet omnes homines sunt unum genere, non tamen censentur unus homo, aut animal unum. Item licet Baptismus, Confirmatio, Eucharistia, Pœnitentia, &c. genericè conveniant in ratione Sacramenti, non possunt tamen dici unum Sacramentum: Ergo similiter et eo quod Sacerdotium, Diaconatus, Subdiaconatus, & quatuor minores, genericè in ratione Sacramenti Ordinis conveniant, non possunt dici unum Sacramentum Ordinis appellari; aliunde ergo unitas Sacramenti Ordinis definit debet.

Unde Respondent alii, quemlibet Ordinem esse Sacramentum incompletum tantum & partiale, subindeque ex omnibus simul sumptis integrari unum completum & perfectum Sacramentum Ordinis; sicut ex duplici specie panis & vini simul sumptâ, constituitur unum totale & integrum Sacramentum Eucharistiæ, per modum perfecti convivii, & integræ refectionis spiritualis institutum; quia quilibet species totum est tantum Sacramentum partiale & incompletum.

Sed hæc solutio non placet, Tum quia Thomas hic quæst. 37. art. 1. ad 2. expressè negat Sacramentum Ordinis esse totum integrale, tum etiam, quia Sacerdotium, cum inferiores Ordines eminenter contineat, se solo, & independentè ab aliis Ordinibus, est verum & completum Sacramentum Ordinis: Si autem ex Sacerdotio & aliis ordinibus inferioribus integraretur unum completum & perfectum Sacramentum Ordinis, solum Sacerdotium non posset dici Sacramentum Ordinis completum & perfectum; sicut in Eucharistia solæ species panis non dicuntur Sacramentum completum, quia non sunt signum unius perfectæ & integræ refectionis spiritualis. Ad id quod quilibet Ordo producat distinctâ gratiam, & distinctam charactèrem, partes verò integrantes unum aliquod Sacramentum, non habent causare distinctam gratiam, cum unus Sacramenti non sit nisi unus effectus; ut patet in Sacramento Extremæ.UNCTIONIS, in quo, juxta communiorè & probabiliorè sententiam, quilibet unctio & forma partialis, gradum aliquem gratiæ non producit, sed sola ultima unctio causat integrum ejus effectum; quia ante illam, Sacramentum non est completum & perfectum, ut Tractatu præcedenti ostendimus.

Melius ergo respondetur, quod licet quilibet ex septem Ordinibus sit verum Sacramentum, eo quod quilibet causat gratiam & charactèrem; nihilominus, quia omnes Ordines inferiores Sacerdotio, tendunt ad ipsum, ut ad principale ministerium, & ad ritè & convenienter peragendam corporis Christi consecrationem, ut à eodem ordinantur, ratione unitatis Ordinis quam inter se habent, & finis ad quem tendunt, unum cum Ordini Sacramentum dici possunt. Ex quo intelligitur, Sacramentum Ordinis non esse totum integrale, vel universale, sed potentiale, cujus hæc est natura, quod totum, secundum completum

tam rationem est in uno, in aliis vero est aliqua participatio ipsius; tota enim plenitudo hujus Sacramenti est in Sacerdotio, in aliis vero Ordinibus inferioribus est quædam participatio illius, maior vel minor, secundum quod magis vel minus accedunt ad Sacerdotium, ut docet D. Thomas hic quæst. 37. art. 1. ad 2. In eo tamen differt ratio universalis Sacramenti Ordinis à toto potenciali, quod ratio totius potentialis non predicatur simpliciter de singulis inferioribus, v. g. poenitentia, religio, & ceteræ partes potentiales iustitiæ, non sortiuntur simpliciter denominationem totius; at verò quilibet Ordo in particulari denominatur simpliciter Ordo & Sacramentum.

35 Quæritur hic aliqui, an prima tonsura sit Ordo & Sacramentum?

Respondetur negativè cum S. Thoma hic quæst. 40. art. 2. contra aliquos Canonistas, qui præter septem Ordines ab omnibus receptos, alios duos numerant, nempe tonsuram clericalem, & Episcopatum. Rationem assignat S. Doctor, quia in omni Ordine veram Sacramenti rationem participante, aliqua specialis & spiritualis potestas traditur ordinato: Atqui in prima tonsura nulla talis potestas traditur, non enim per eam Clerici deputantur ad aliqua divini cultus officia, quæ à laicis exerceri non possint, sed solum ad divinas laudes decantandas, ad quod specialis potestas non requiritur. Ergo tonsura Clericalis non est Ordo, sed dispositio quadam & preparatio congruentissima ad Ordines, vel ut loquitur S. Thomas, *præambulum ad Ordinem*.

36 Nec obstat quod Innocentius III. in cap. Cum contingat, de etate & qualitate ordinandorum, interrogatus, an Ordo Clericalis in tonsura constituitur? Respondetur affirmativè. Nam eo loco accipit Clericalis Ordinem, pro statu quo tonsurati à laicis segregati, iis præminent, non pro gradu peculiarem aliquam potestatem conferente.

Non obest etiam quod tonsura ab Episcopo conferatur. Nam (præterquam quod multi Abbatibus habent potestatem tonsurandi, ut dicitur in 7. Synodo cap. 14. relata Can. Quoniam videmus, dist. 69.) potuit Ecclesia statuere, ut non nisi Episcopus, qui est Ordinum ordinarius Minister, esset etiam primæ tonsuræ, ut dispositionis ad Ordines collator.

37 Variæ autem hujus ceremoniæ assignari solent rationes à SS. Patribus: Dionysius enim cap. 6. de Ecclesiastica hierarchia dicit, hac nudatione capitulis significari vitam puram & apertam, nullaque specie fucatam, qualis Clericorum & Monachorum vita esse debet. Isidorus lib. 2. de divinis officiis cap. 4. ait idèd tondendi Clericos, ut intelligant debere se curas superfluas rescare, quæ per crines, quæ sunt superflua quadam capitis excrementa, significantur. Quam etiam rationem innuit Gregorius in moralibus dicens: Caput tendere, nihil aliud esse, quam superfluas cogitationes a mente rescare. Similem rationem assignat Concilium Tridentense Can. 20. ubi dicit: Clericos in hac vita radere, ut solitudinem coronæ Domini in capitis sui gerant, quos & servos suos dicit & esse voluit, sortemque illorum se consequi, sicut de illis scriptum est, Ego hereditas eorum, &c. Addit S. Thomas hic quæst. 40. art. 1. quod eis qui ad divina ministeria applicantur, competat raso, & tonsura, in modum coronæ, quia corona est signum regni & perfectionis, cum sit circularis: illi autem qui divinus mi-

nisteris applicantur, adipiscuntur regiam dignitatem, & perfecti in virtute esse debent. Unde Ivo Carnotensis tomo 1. o. Bibliotheca Patrum, serm. de Sacrorum Ordinum excellentia, ad Clericos ait: Ad hoc capillos in modum coronæ raditis, ut & regnum spirituale quo ceteris præminetis, tali figura ostendatis, & cura mortalis. Necebras frequenter redeuntis sic amputetis de corde, sicut crines frequenter resurgentes abraditis de capite. Demum Germanus Patriarcha Constantinopolitanus, in theoria rerum Ecclesiasticarum, & Venerabilis Beda lib. 5. Historiæ Anglorum cap. 22. dicunt, coronam fieri Clericis, ad exprimendam imaginem spinæ coronæ Christi Domini, & indicandum debere illos ejus patientiam imitari.

ARTICULUS II.

Quæ sit ordinum singulorum materia & forma?

Hic solum agemus de materia & forma quatuor Minorum, & Subdiaconatus; quia circa materiam & formam Diaconatus, & Sacerdotii, gravis occurrit difficultas, articulo sequenti disceptanda & resolvenda.

38 Dicendum ergo primò, materiam ostiariatus esse claves Ecclesiæ, quæ ab Episcopo traduntur; formam verò hæc verba, quæ ab illo proferuntur: Sic agite quasi Deo reddatur rationem, pro iis rebus, quæ his clavibus recluduntur. Materiam lectoratus librum lectionum, quem lectionarium vocant; formam verò hæc verba Episcopi: Accipite, & estote verbi Dei relatores &c. Materiam exorcistatus librum in quo exorcismi continentur; formam verò hæc verba Episcopi: Accipite & commendate memoriam, & habete potestatem imponendi manus super energumenos, sive baptizatos, sive catechumenos. Materiam acolytatus esse contactum urceoli vacui; formam verò consistere in his verbis: Accipite Vocellum ad suggerendum vinum & aquam in Eucharistiam sanguinis Christi.

39 Hæc conclusio, quoad tres priores partes, de ostiariatu, exorcistatu, & lectoratu, est communis inter Theologos, & expressè habetur in Pontificali Romano, quod citat Concilium Florentinum in decreto Eugenii. Quantum verò ad ultimum, quæ est de acolytatu, est levis aliqua controversia inter Theologos: Richardus enim existimat, ejus materiam consistere in contactu candelabri, cui favere videtur Pontificale Romanum, jussu Pii V. Anno 1572. editum; item in margine, characterem imprimi Acolyto in traditione cerei. Alii verò Theologi communiter censent, materiam Acolytatus esse urceolos, subindeque in eorum contactu, hujus Ordinis characterem imprimi. Idque expressè docet S. Thomas hic quæst. 37. art. 5. ad 6. his verbis: Principalior actus Acolyti est quo ministrat in urceolo, quam quo ministrat in candelabro; quamvis denominetur ab actu secundario, propter hoc, quod est magis motus, & magis proprius ei; & idèd in datione urceoli imprimitur Acolyto character, virtute verborum ab Episcopo prolatorum.

Ratio etiam id suadet: Cum enim omnes Ordines inferiores Sacerdotio, tendant ad ipsum, ut ad principale ministerium, & ad ritè & convenienter peragendam corporis Christi consecrationem ordinentur, in Ordinibus habentibus plures actus seu officia, illud censetur præcipuum & essentiale, quod magis & proximius

Q99

ad

ad Eucharistiam ordinatur; unde cum preparatio materiae consecrandae magis ordinetur ad Eucharistiam, quam portatio cerei ad Evangelium, dicendum est, essentiam Ordinis Acolytatus consistere in traditione, non candelabri cum cereo, sed urceoli vacui cum verbis formae ipsi correspondentis, subindeque in datione urceoli imprimi characterem. Idem cum proportionem asserendum est de ostiariatu, cum enim ex duobus actibus in quibus ejus exercitium consistit, nimirum convocare ad officium divinum, & aperire & claudere Ecclesiam, ut fideles intersint sacrificio, & infideles, vel indigni, quales sunt excommunicati, arceantur; iste magis accedat ad ministerium Sacramenti Eucharistiae, farentur omnes, essentiam hujus ordinationis consistere in traditione, non cimballi, sed clavium Ecclesiae, tanquam in materia, & in verbis quae tradendo talem materiam dicit Episcopus, velut in forma. Unde reliqua quae sunt ab Archidiacono, ducente Ostiarios ad fores Ecclesiae, & campanarum funes tradente, non sunt de essentia hujus Ordinis; quia non traduntur ab Episcopo, sed exercitium quoddam muneris dati Ostiario.

41 Dico secundò; materia Subdiaconatus est contactus calicis vacui, & patenae vacuae; forma verò hæc verba: *Videte ejus ministerium vobis traditur, ideo vos admittite, ut ira vos exhibeatis, ut Deo placere possitis.* Est contra aliquos, qui videntes formam alii Sacramenti essentialem exprimi verbo imperativo, per illud verbum, *Accipite potestatem &c.* existimant formam Subdiaconatus exprimi his verbis, quae proferuntur etiam ab Episcopo: *Accipite potestatem cantandi Epistolam*, subindeque contactum libri Epistolarum esse materiam hujus Ordinis. Nihilominus cum Concilium Florentinum expresse asserat materiam hujus Sacramenti esse contactum calicis vacui, & patenae vacuae; forma verò & materia debeant proportionem & similitudinem habere, omnino tenendum est, formam Subdiaconatus consistere in verbis supra dictis, quae proferunt Episcopus, cum calicem vacuum & patenam Subdiacono porrigit. Addo quod, cum Ordinis Sacramentum consistat in potestate exercendi actum ipsius principalem, & ex duobus actibus qui Subdiacono competunt, nempe legere Epistolam, & deferre calicem vacuum ad altare, Sacerdotique seu Diacono materiam Eucharistiae consecrandam ministrare, potior sit secundus, utpote vicinior ministerio Sacerdotis, & consecrationem Eucharistiae, inde est quod in traditione calicis vacui character Subdiacono imprimatur, subindeque forma Subdiaconatus consistat in verbis illis, *Videte ejus ministerium vobis traditur &c.* quae tunc ab Episcopo proferuntur. Unde D. Thomas hic quaest. 38. art. 1. ad 2. Principalis actus Subdiaconi est in hoc quod cooperatur circa materiam Sacramenti, & ideo characterem accipit in hoc quod datur ei calix ab Episcopo.

43 Dices, Diaconatus Ordo confertur, quando Episcopus tradit librum Evangeliorum ipsi ordinando dicens: *Accipe potestatem &c.* Ergo etiam character Subdiacono imprimatur, quando Episcopus tradit librum Epistolarum, sub his verbis: *Accipe potestatem.*

Sed nego consequentiam, tum quia argumentum à simili non valet in his quae pendent ex institutione; tum etiam, quia, ut recte discut-

rit D. Thomas hic quaest. 37. art. 5. ad 4. *Diaconi est media inter potestatem Subdiaconi & Sacerdotis. Sacerdos enim directe habet potestatem per corpus Christi, Subdiaconus autem super ius tantum; sed Diaconus super corpus Christi in respectu contentum, unde ejus non est tangere corpus Christi, sed portare corpus in patena, & dispensare sanguinem eum calice; & ideo ejus potestas ad actum principalem non potuit exprimi, nec per dationem tantum, nec per dationem materiae; sed exprimitur potestas ejus ad actum secundarium tantum, in hoc quod datur ei liber Evangeliorum, & in hac potestate intelligitur alia. Et ideo in ipsa libri datione exprimitur character.*

B Quæres, qualis contactus materiae requiratur in ordinando?

Respondeo duas circa ejus qualitates resolutionem verari celebres & probabiles sententias. Quidam enim apud D. Thomam hic quaest. 34. art. 5. in tertio argumento, putant non esse necessarium, ut ordinandus physice contingat materiam, sed sufficere ut extensione manuum ostendat se eam ab ordinante acceptare, quod est moraliter eam contingere. Quam sententiam in responsione argumenti admittit ut probabilem, eamque plures ex recentioribus Theologis & Casuistis sequuntur; alii vero physicum materiae contactum in ordinando requirunt, ut hæc sententia tucior ac probabilior est, tum quia est communior, & in eam S. Doctor locum citato ut probabilior inclinatur, dicens: *Ipse verba forma videntur ostendere, quod actum materiae sit de essentia sacramenti, quia dicitur, accipe hoc non illud. Tum etiam, quia alias materia non videtur sufficienter ordinando applicari; nam cum hoc consistat in re physica, videtur physicum contactum requirere. Et hoc confirmat sollicitudo quam omnes prudentes hujus sacramenti ministri adhibent, ut ordinandus physice materiam tangat. Non est tamen necessarium, quod tangat proxime singula quae pro materia offeruntur, sed sufficit quod in ordinatione Sacerdotis verbi gratia, tangatur calix superpositus patenae; quae magis necessarium est tangi hostiam ipsam, patenae superpositam, quam vinum in calice contentum; quod certe nullus ordinandus tangit. Quod propter nullos scrupulosiores notare obiter hic volui.*

ARTICULUS III.

Utrum manus impositio ad ordinationem Sacerdotis & Diaconi essentialiter requiratur, vel sola instrumentorum traditio, cum forma verborum ipsi correspondentem, sit essentia ordinationis Sacerdotum & Diaconorum constitutur?

Pro intelligentia & resolutione hujus tituli quæstionis, sciendum est, in Ecclesia Latina ordinari Diaconum duplici ceremoniâ, quarum prima est impositio manuum Episcopi cum hac verborum forma, *Accipe Spiritum Sanctum ad robur, & ad resistendum Diabolo & tentationibus ejus.* Posterior est traditio libri Evangeliorum, cum prolatione horum verborum: *Accipe potestatem legendi Evangelium in Ecclesia Dei &c.* Similiter Sacerdos in Ecclesia Latina duplici ceremoniâ ordinatur, nempe per impositionem

strumentorum, id est patenae, cum hostia superposita, & calicis cum vino, cum hac verborum forma: *accipe potestatem offerendi sacrificium* &c. & impositione manuum Episcopi ordinantis, quae duplex est, una quae fit initio ipsius ordinationis simul ab Episcopo & duobus Sacerdotibus; aliam quae fit in fine Missae, quando Episcopus super caput Sacerdotis manus imponens ait: *Accipe Spiritum Sanctum: quoniam remisisti peccata, remittantur eis* 3. & de ista praecipue est difficultas & controversia inter Theologos, an sit de essentia ordinationis Sacerdotalis, vel ceremonia omnino accidentalis? Nam D. Bonaventura, Durandus, Beccanus, & Arcudius, existimant in ea totam essentiam ordinationis Sacerdotum consistere; & similiter totam essentiam Diaconatus sitam esse in impositione manuum Episcopi, quae fit ante traditionem libri Evangeliorum. Alij vero docent, tam potestatem instrumentorum, quam impositionem manuum esse de essentia utriusque ordinationis, subindeque duas materias & duas formas partiales, ad plenam essentiam constituendam, admittunt. Ita Scotus, Bellarminus, Coninck, Henriques, & alij ex Recentioribus. Vazquez autem facit quidem totam essentiam Ordinis Diaconatus consistere praecise in traditione libri Evangeliorum, cum formula verborum ipsi correspondente, sed docet impositionem manuum esse de essentia Ordinationis Sacerdotis. Demum Soto in 4. dist. 24. art. 4. vult impositionem manuum esse ceremoniam omnino accidentalem. Alij vero ex nostris Thomistis, ut Nugno & Candidus, concedunt quidem illam non esse de essentia ordinationis Sacerdotis & Diaconi; dicunt tamen esse de illius perfectione & integritate, eo fere modo, quo satisfactio est de integritate sacramenti poenitentiae, licet non sit pars essentialis illius.

S. I.

Verior & probabilior sententia, duplici conclusione statuitur, & explicatur.

- D**ico primo, sola instrumentorum traditio, cum forma verborum correspondente, constituit totam essentiam ordinationis Sacerdotum & Diaconorum, subindeque manuum impositionem non est de illius essentia.
- 45 Prima pars probatur primo ex Florentino in Decreto Eugenij, ubi sic dicitur: *Ordinis materia est illud per cuius traditionem confertur Ordo; sicut Presbyteratus traditur per calicem cum vino & patenam cum pane potestatem. Et paulo post: Forma Sacerdotij talis est: Accipe potestatem offerendi sacrificium. Quibus verbis Concilium pro materia Presbyteratus assignat tantum potestatem calicis cum vino, & patenae cum pane: Ergo censet, manuum impositionem, nec totalem, nec partialem esse Ordinis Sacerdotalis materiam.*
- 86 Probatur secundo ex Tridentino sess. 22. cap. 1. ubi Apostolus tunc novi Testamenti Sacerdotes constituisse Christus dicitur, cum corpus & sanguinem suum ut sumerent tradidit, & eisdem ac eorum in sacerdotio successoribus offerrent, praecepit per haec verba: *Hoc facite in meam commemorationem, ut Ecclesia semper intellexit. At horum verborum loco, in Sacerdotis Ordinatione, ponuntur haec: Accipe potestatem offerendi sacrificium &c. Ergo per ista verba, & per calicis cum vino, & patenae cum pane potestatem, quae tunc fit, cum proferuntur ab Episcopo, Diaconi constituuntur Sacer-*

Tom. V.

A dotes, subindeque manuum impositio non est de essentia Ordinationis sacerdotalis, sed sola instrumentorum traditio, cum forma verborum ipsi correspondente, totam illius essentiam constituit.

Probatur tertio eadem pars ratione fundamentalis: Impositio manuum non est de essentia Ordinationis sacerdotalis, nec totalis vel partialis ipsius materia, si ante illam character sacerdotalis imprimatur: Sed character sacerdotalis imprimitur ante impositionem manuum, nimirum in ipsa traditione instrumentorum, cum forma verborum ipsi correspondente: Ergo impositio manuum non est de essentia Ordinationis sacerdotalis, nec materia; vel forma partialis illius, sed sola instrumentorum traditio, cum forma verborum ipsi correspondente, totam essentiam Ordinationis Sacerdotum constituit. Major patet, nullum enim sacramentum habet effectum sibi proprium, gratiam scilicet, vel characterem, antequam adiacent omnia ipsi essentialia: Idem enim ut tacite occurritur militariae quae possit fieri in contrarium in sacramento Eucharistiae, consecratio unius speciei non dependet, quoad suum valorem & effectum, a consecratione alterius; quia essentia huius sacramenti, in ratione sacramenti, consistit tota in consecratione unius speciei, ita ut consecratio alterius sit tantum de eius integritate. Minor vero probatur primo ex D. Thoma sic quae 37. art. 5. in corp. ubi sic concludit: *ad missae dationem calicis, sub forma verborum determinata, character sacerdotis imprimitur.*

Secundo probatur ratione: Episcopus profert porrigendo calicem haec verba: *accipe potestatem offerendi sacrificium* &c. quae potestas est ipsi se character sacerdotalis: Ergo cum verba illa debeant statim esse vera, & habere effectum quem significant, dicendum est ante impositionem manuum, in ipsa traditione calicis, imprimi characterem sacerdotalem.

Tertio, Neomitis, seu sacerdotes recenter ordinati, antequam manus illis imponantur, cum illis verbis: *accipe spiritum sanctum* &c. simul cum Episcopo proferunt verba consecrationis: Sed hoc non permetteretur, nisi iam haberent potestatem ad consecrandum corpus & sanguinem Christi, subindeque characterem sacerdotalem, qui nihil aliud est quam talis potestas: Ergo ante impositionem manuum, sacerdotes recenter ordinati habent characterem sacerdotalem.

Quarto, cum aliquis Ordo habet plura officia, tunc confertur character, quando datur potestas exercendi officium magis praecipuum, ut patet in ordinibus Ostiarj, Acolyti, & Subdiaconi: Sed ex duobus officiis quae habet Sacerdos, nimirum offerre sacrificium, seu Eucharistiam conficere, & remittere peccata, istud est finis principis & secundarium: Ergo character sacerdotalis non imprimitur, quando Episcopus imponendo manus, dat potestatem remittendi peccata, sed quando porrigendo calicem, dat potestatem offerendi sacrificium.

Quinto, Judas, tametsi solum offerendi sacrificij potestatem in nocte coenae cum alijs Apostolis receperit, characterem Sacerdotalem habuit: fuit enim verus Sacerdos novi Testamenti, ut ex verbis illis Psalmi 108. quae S. Petrus Act. 1. ad illum pertinere indicat, colligitur: *Episcopatum ejus accipiat alter* 3. Hoc est sacerdotium,

Q. 99. 2

tium,

tium; respondens, ut Chrysostomus in eum locum homil. 3. commentatur: Ergo character Sacerdotalis imprimitur ante impositionem manuum, cum datur potestas offerendi sacrificium.

88 Secunda pars conclusionis, quæ asserit impositionem manuum non esse de essentia Ordinationis Diaconorum, probatur primò ex Florentino in Decreto Eugenii, ubi post verba illa suprâ relata: *Presbyteratus traditur, per calicem cum vino, & patenam cum pane porrectionem*, statim subdit: *Diaconatus per libri Evangeliorum dationem*; nullam prorsus mentionem faciendo de manuum impositione: At si Concilium existimasset impositionem manuum esse materiam saltem partialem Diaconatus, non debuisset illam subtrahere: Ergo impositio manuum non est de essentia Ordinationis Diaconorum.

89 Confirmatur: Gregorius IX. in cap. *Presbyter, de Sacramentis iterandis*, sic ait: *Presbyter & Diaconus, cum ordinantur, manus impositionem corporali ritu ab Apostolis introducto recipiunt. Quod si omisum fuerit, non aliquatenus iterandum, sed statim tempore, ad quosmodi Ordines conferendos caute supplendum quod per errorem extitit prætermisum*: At hæc doctrina de non iteratione huius Sacramenti in tali casu esset falsa, si non in sola traditione libri Evangeliorum, cum sua formula, consisteret essentia Ordinationis Diaconi: Ergo &c.

90 Probatur secundò eadem pars hac ratione: Ille tantum ritus est de essentia Ordinationis Diaconi per quem ministerium ipsi peculiare significatur: Sed per manus impositionem, & verba illi correspondentia, nullum ministerium Diacono peculiare significatur: non quidem per manuum impositionem, ut constat; neque per verba illa ipsi correspondentia: *Accipe Spiritum sanctum ad robur, ad resistendum diaboli & tentationibus ejus*; utpote quæ sunt generalia, & cuilibet Ordinationi possent convenire: Ergo impositio manuum sub præscripta forma verborum, non est de essentia Ordinationis Diaconi.

91 Dico secundò, Impositionem manuum non esse ceremoniam aliquam omnino accidentalem Ordinationi Sacerdotali, sed ad ejus integritatem pertinere.

Probatur breviter: Possè à peccatis absolvere pertinet ad integritatem Sacerdotii: Sed per impositionem manuum quæ fit ab Episcopo in fine Missæ, hæc verba proferente: *Accipe Spiritum sanctum, quorum remisisti peccata, remittantur ei*: Sacerdos accipit potestatem remittendi peccata, cum talis potestas per hæc verba significetur: Ergo talis impositio manuum pertinet ad integritatem Ordinationis Sacerdotalis. Minor patet, Major etiam certa videtur: Sacerdotium enim ex diversis constat officiis, sicut corpus integratur ex pluribus membris, videlicet ex officio sacrificandi, & ex officio absolvendi à peccatis; quorum primum est præcipuum, & subindeque cum datur potestas illud exequendi, character Sacerdotalis imprimitur, ut præcedenti conclusione ostensum est; secundum verò est minus principale; unde cum datur Sacerdoti potestas absolvendi à peccatis, non imprimitur character, sed tantum datur argumentum gratiæ ad ritè exercendum tale munus: hoc enim denotant verba illa Episcopi, *Accipe Spiritum sanctum*; neque enim Spiritus sanctus datur sine infusione gratiæ: Unde Tridentinum sess. 23. cap. 3. sic ait: *Si quis dixerit per sacram ordinationem non dari*

Spiritum sanctum ac prout frustra episcopus dicit: Accipe Spiritum sanctum, anathema sit: Ergo impositio manuum est de integritate Ordinationis Sacerdotalis, eo modo quo latius dicta pars integralis Sacramenti continentur.

Ex hoc intelliges, quod si alicui ex Negatis, seu Sacerdotibus recentè ordinatis, Episcopus non imponeret manus, ille quidem non verus Sacerdos, cum posset offerre Sacramentum Missæ, & Eucharistiam consecrare; non tamen perfectus Sacerdos, quia deest ei complementum ad integritatem Sacerdotii novæ legis requisitum, nimirum potestas absolvendi à peccatis.

S. II.

Solvuntur objectiones.

Obijcies primò contra primam conclusionem: In Scriptura, Conciliis, & SS. Patribus Sacerdotium & Diaconatus confertur duntaxat per manuum impositionem: Ergo hæc de essentia utriusque ordinationis. Consequenter videtur legitima, Antecedens vero patet ex apostolo 1. ad Timotheum 4. & 2. ad Timotheum 1. ubi Motheus dicitur ordinatus in Sacerdotem, vel Episcopum, per impositionem manuum, item Actuum 6. septem primi Diaconi ordinantur ab Apostolis per manuum impositionem: Hos (ait sacer textus) statuerunt autem aspectum Apostolorum, & orantes impositionem manus. Similiter Concilium Nicaenum cap. 13. imponere manus, idem esse indicat, quod præteritos ordinare: & Concilium Carthaginense cap. 3. sic ait: *Presbyter cum ordinator, super caput ejus imponat benedictionem, manum super caput ejus tenens*. Dionysius etiam cap. 5. Ecclesiastica Hierarchia expresse docet, Episcopum, Sacerdotem, & Diaconum consecrari per manus impositionem. Idem docent frequenter alii SS. Patres, unde Græci ordinationem vocant *epithesis*, id est manuum impositionem.

Confirmatur: Nisi manuum impositio sit de essentia Ordinationis Sacerdotum, & Diaconorum, nullo Scripturæ vel Patrum testimonio probari poterit contra Hæreticos talen ordinationem esse Sacramentum, quia Scriptura & SS. Patres, qui asserunt per talem ordinationem conferri gratiam, dicunt eam conferri per manuum impositionem, ut patet ex illo testimonio de dignitate Sacerdotali cap. 5. *Hoc manus imponit, & Deus largitur gratiam*.

Confirmatur amplius ex Tridentino sess. 23. cap. 3. ubi loquens de Extrema Unctione dicitur ejus ministerium esse Episcopum, vel Presbyterum, *rite ordinatum per manus impositionem*: sed falsum esset, Sacerdotes rite ordinari per manuum impositionem, si ritus ille non esset essentialis tali ordinationi: Ergo &c.

Ad objectionem respondeo. Scripturna, Concilia, & SS. Patres loca citatis loqui de Sacerdotio & Diaconatu, collato tempore Apostolorum; tunc enim per solam manuum impositionem conferebantur, ut titulus missæ clarabimus. Vel ordinationes illas impositionem manuum appellantes, eo quod talis ceremonia, ad integritatem & complementum illarum spectet, ut conclusione secunda ostendimus.

Ad primam confirmationem, nego Antecedens: Quamvis enim Scriptura, & SS. Patres, qui asserunt Ordinem conferri gratiam, dicant eam conferri per manuum impositionem, non

tamen traditio instrumentorum, cum forma verborum ipsi correspondente, quae modo fit in Ecclesia Romana, quando Ordo confertur, est ritus non formaliter, sed materialiter tantum diversus ab impositione manuum, quae tempore Apostolorum fieri solebat, ut constabit ex infra dicendis, non minus efficaciter concluditur contra Sectarios, Ordinationem quae fit modo in Ecclesia Romana, esse verum sacramentum, quam eam quae fiebat tempore Apostolorum, & initio nascentis Ecclesiae.

58 Ad secundam respondeo, Tridentinum loco citato tantum definire, ministrum Extremae-Unionis esse solum Sacerdotem; obiter verò dixisse illum debere esse ordinatum per manuum impositionem; neque ad hoc verificandum opus esse, quod manuum impositio sit de essentia ordinationis sacerdotalis, sed sufficere quod sit de integritate illius; unde concessa Majori, neganda est Minor. Si verò queras, cur Concilium ibi potius mentionem fecerit impositionis manuum, quam perfectionis instrumentorum? Respondeo breviter, hoc idem dixisse Concilium, quia Extrema-Unionis, cuius occasione illud affert, ministratio ad eam potestatem pertinet, quae in manuum impositione confertur, quasi appendix quaedam remissionis peccatorum, ut in Tractatu de Extrema-Unionis declaravimus; ibi enim ostendimus, Sacramentum Extremae-Unionis esse Sacramenti poenitentiae completivum, quia sicut illud peccata, ita illud peccatorum reliquias abstergit.

59 Obijcies secundo: Illud quod est sensibile, & causativum gratiae, pertinet essentialiter ad rationem Sacramenti. Sed manuum impositio in ordinatione Sacerdotum & Diaconorum, est signum sensibile, & effectivum accipus gratiae, ut docet D. Thomas hic quaest. 37. art. 5. in corp. ubi sic ait: Per manuum impositionem datur plenitudo gratiae per quam (ministris) ad magna officia sint idonei, & ideo soli Diaconibus & Sacerdotibus fit manuum impositio, quia eis competit dispensatio sacramentorum &c. Ergo manuum impositio in ordinatione Sacerdotum & Diaconorum pertinet essentialiter ad rationem Sacramenti.

60 Respondeo Majorem non esse univ. saliter veram, satisfactio enim in Sacramento poenitentiae, est aliquid sensibile, & causativum accipus gratiae, & tamen non est de essentia, sed tantum de integritate illius Sacramenti. Idem dicendum de impositione manuum, quae fit in ordinatione Sacerdotum; quamvis enim illa sit aliquid signum sensibile, causativum augmenti gratiae, non sequitur quod sit pars essentialis talis ordinationis, sed sufficit quod sit de ejus integritate; non enim in impositione manuum abundantior gratia causatur, ex eo quod tunc fiat novum Sacramentum, aut novus ordo, sed quia praecedens completur complemento integrali; eo quod character Sacerdotalis tunc accipit novam perfectionem realem, ratione cuius potest ligare & absolvere, quod ut ritus à Sacerdotibus fiat specialis gratia requiritur.

61 Obijci tertio: Si sola instrumentorum traditio, cum forma verborum ipsi correspondente, constitueret totam essentiam ordinationis Sacerdotum & Diaconorum, sequeretur quod in Ecclesia Graeca non servarentur ea quae sunt essentialia Sacramento Ordinis, ex parte materiae & formae: Sed hoc dici nequit: Ergo nec illud. Minor est certa, quia certum est validas esse

Græcorum ordinationes. Primò, quia sunt non solum à schismaticis, sed etiam ab iis qui ad unionem cum Ecclesia Romana accesserunt; idque etiam Romae in propria Ecclesia, sciente & tacite saltem approbante Summo pontifice. Secundò, quia ordinati à Graecis non reordinantur à Latina Ecclesia, quando à schismate recedunt, & ad eam convertuntur: Tertiò, quia in Concilio Florentino coacto ex Graeca & Latina Ecclesia, Latini hac de re nullum dubium Graecis moverunt; sed illos pro veris Episcopis & Sacerdotibus habuerunt; in quibus etiam Bessarion, Nicænus Episcopus, in Cardinalem S. Romanae Ecclesiae, ab Eugenio promotus fuit. Quarto, quia durum videtur dicere, tam illustrem portionem gregis Christi, carere & caruisse vero Sacerdotio, & Basilium, Gregorium, Athanasium, Chrysostomum, &c. non Episcopos, sed Apostolos extitisse. Denique, quia expressè assertum in capite quod translationem, extra de temporibus ordinandorum, Græcorum ordinationes esse validas. Probatur ergo sequela Majoris: In Ecclesia Graeca cum ordinatus Sacerdos, Episcopus non porrigit illi calicem cum patena, nec profert verba illa quae à Latini Episcopis profert solent: Accipe potestatem offerendi sacrificium; sed tantum manus imponit cum pallio, profert ista verba: Divina gratia qua semper infirmis sanat, & quae desunt supplet, promoveat N. venerabilem Diaconum in Presbyterum. Oremus igitur pro eo, ut veniat super ipsum gratia sanctissimi Spiritus. Similiter Diaconus in Ecclesia Graeca non ordinatur; Neut in Latina, per traditionem libri Evangeliorum, cum prolacione horum verborum, Accipe potestatem legendi Evangelium in Ecclesia Dei; sed per solam manuum impositionem, & haec verba: Divina gratia, qua semper infirmis curat, & imperfectis perficit, promoveat N. reverendum Subdiaconum in Diaconum. Oremus igitur pro ipso, ut veniat super ipsum gratia sanctissimi Spiritus. Ita refert Arcudius Author Graecus lib. 6. de Sacram. cap. 2. & Cardinalis Delugo disp. 2. de Sacram. in genere sect. 5. testatur se vidisse Romanos Graecos Episcopos hoc ritu Ordines conferentes: Ergo si sola instrumentorum traditio, cum forma verborum ipsi correspondente, constitueret totam essentiam ordinationis Sacerdotum & Diaconorum, sequeretur quod in Ecclesia Graeca, non servarentur ea quae sunt essentialia Sacramento Ordinis, ex parte materiae & formae.

Huic difficillimae objectioni respondeo, negando sequelam Majoris; licet enim in Ecclesia Graeca Sacerdotum & Diaconatus per solam impositionem manuum, cum verbis relatis conferantur, non sequitur tamen quod in Ecclesia Graeca non serventur ea quae sunt essentialia Sacramento Ordinis, ex parte materiae & formae; quia nimirum Christus non determinavit in specie materiam & formam huius Sacramenti, sed genericè tantum instituit, ut loco materiae adhiberetur signum aliquid sensibile, significativum potestatis quae traditur; & loco formae adhiberentur verba eandem potestatem sufficienter exprimentia. Hoc autem reperitur in utraque Ecclesia Latina & Graeca, unde utraque servat omnia essentialia à Christo instituta; quamvis determinatio signi sensibilis & materialis, praedictam potestatem significantis, diversa sit apud Graecos & Latinos: imò & in ipsa Ecclesia Latina, pro di-

verſis temporibus: nam tempore Apoſtolorum, & initio Eccleſiæ, determinatio iſtius ſigni ſenſibilis & materialis, ad manus impoſitionem facta eſt ab Apoſtoliſ, ut indicat Gregorius IX. cap. *Presbyter* de Sacramentis non iterandis, ubi expreſſe affirmat, manus impoſitionem quâ Sacerdotes ordinantur, eſſe ritum introductum ab Apoſtoliſ, patetque eos ſic ordinari Diacōnos Act. 6. & Presbyteros Act. 14. & 1. ad Timoth. 1. quem ritum Græca Eccleſia huc uſque ſervavit: Latina verò Eccleſia, ad maiorem expreſſionem poteſtatis per Ordinem collatæ, tale ſignum ſenſibile ad porrectionem inſtrumentorum, cum præſcripta forma verborum determinavit. Quare utraque Eccleſia ſervat eſſentia ſua Sacramenti, & tantum differt penes accidentalem determinationem ſigni ſenſibilis, & verborum.

63 Potest hæc ſolutio illuſtrari & explicari exemplo deſumpto ex Sacramento matrimonii: Chriſtus enim matrimonii materiam & formam inſtituit, conſenſum contrahentium, externis verbis, aliſve ſignis expreſſum: Hæc autem ſigna non determinavit in particulari, ſed reliquit ea communi uſui & voluntati contrahentium. Unde ſicut talia ſigna in Sacramento matrimonii ſunt quidem determinata à Chriſto, ſecundum rationem ſuam formalem, ſive ſignificationem, quæ ſuus voluit determinatè eſſe talia, quæ rem certam determinatè ſignificent; indeterminata tamen ſecundum eſſe materiale: ita inſtituit materiam Ordinis, ſecundum rationem formalem determinatam, quæ ſcilicet determinatè ſignificaretur hic & nunc ordinato tribui certam poteſtatem Eccleſiaſticam; indeterminatam tamen ſecundum eſſe materiale, quatenus reliquit in poteſtate Eccleſiæ, per traditionem huius vel illius rei, huius poteſtatis collationem ſignificare. Sicut tamen non eſt in cuiusque poteſtate, per quodvis verbum quodvis ſignificare, ſed hoc pender à communi uſui; ita non eſt in poteſtate alicujus particularis Episcopii, per cuiusvis rei traditionem, prædicta poteſtatis collationem ſignificare, ſed hoc pender à determinatione Eccleſiæ, quæ inſtituit ut hoc fieret in Sacerdotio per traditionem calicis cum vino, & patenæ cum pane; & in Diaconatu, per traditionem libri Evangeliorum, & verbis eis respondentibus, & ſic de cæteris Ordinibus.

64 Ex his intelliges, Sacerdotium vel Diaconatum collatum tempore Apoſtolorum, vel quod modo conferitur in Eccleſia Græca, non eſſe ſpecie diſtinctum à noſtro, ſed tantum accidentaliter; quia licet habeant diverſas materias & formas; illa tamen diverſitas non eſt formalis, ſed tantum materialis, eò quod ordinantur ad eundem effectum ſignificandum & cauſandum, & unitas vel diverſitas ſpecifica ſigni, ex unitate vel diverſitate ſpecifica rei ſignificatæ ſumatur. Idem cum proportionem dicendum eſt de Sacramento Confirmationis, quod per ſolam manuum impoſitionem ab Apoſtoliſ interdum conferebatur, vel de eo quod modo à Græcis ſub hac verborum forma conferitur: *Signaculum domini Spiritus ſancti*. Illud enim, ob eandem rationem, non differt ſpecie à noſtro, cujus materia eſt chriſma ab Episcopo conſectum, & forma hæc verba quæ ab eo proferuntur: *Conſigno te ſigno crucis, & confirmo te chriſmate ſalutis, &c.*

DISPUTATIO III.

De miniſtro & ſubjecto Sacramenti Ordinis.

Leet iſtud Sacramentum reſpicit tantum ſuum miniſtrum & ſubjectum ſed etiam proprium effectum, qui eſt duplex, gratia nimirum ſanctificans, cum pure ad ſpectuſ ſua auxilia, neceſſaria ad dignè operandum actus proprios Ordinis ſuſcepi, & charitatis, &ve poteſtas ſpiritualis, ad eliciendum illos effectus ſuſcipiendi. B
effectus ſuſcipiendi in Tractatu de Sacramentis in communi, de miniſtro tantum & ſubjecto huius Sacramenti, nobis reſtat diſcutiendum. Unde ſit

ARTICULUS PRIMUS.

Quis ſit miniſter Sacramenti Ordinis.

Certum & indubitatum eſt apud omnes Catholicos, ſolum Episcopum eſſe ordinatum miniſtrum Sacramenti Ordinis, tum quia hoc aperte definierunt Florentinum in litteris Eugenii, & Tridentinum ſell. 23. can. 7. ubi dicitur Episcopos eſſe Presbyteris ſuperiores, & habere poteſtatem confirmandi & ordinandi, quæ non eſt illis communis cum Presbyteris. Tum etiam, quia in Scriptura multoties dicitur quod Episcopi ordinant, videlicet: Act. 14. ad Titum 1. & 2. ad Timoth. 1. nullquam verò quod alii Sacerdotes conferant hoc Sacramentum.
Ratio etiam ſuffragatur, nam ſolus Episcopus eſt Chriſti reipublice præſectus & patriarcha, ſive Sacramentorum princeps: ſed ſolum principem & præſectum, per ſe officium & miniſteria conferre & diſtribuire: Ergo &c. Item ſolus Episcopus eſt miniſter ordinis conſecrationis vaſorum, & collationis Sacramenti Confirmationis: At nobiliſſimo modo inquit Thomas hic quaſt. 78. art. 2. applicatæ miniſtri ad cultum divinum, per Ordinem, quàm vaſa ſacra; & Sacramentum Ordinis eſt, quid excellentius, quam Sacramentum Confirmationis. Ergo ordinarius miniſter Ordinis, non eſt alius quam Episcopus.

In hoc, ut dixi, conveniunt omnes Catholici, ſed difficultas eſt & gravis controverſia inter Theologos, an ſimplex Sacerdos ex commiſſione ſummi Pontificis poſſit eſſe miniſter ordinarius huius Sacramenti, & Ordine dicitur Majoris ſive Minoris valide conferre: Id eundem de omnibus Ordinibus affirmat Angelus verbo Ordo 2. num. 2. ſequitur Innocentium IV. ubi citatum, Paſormitanum cap. *Quantum*, de conſecratione num. 9. & ex Recentioribus Vazquez diſputa. 4. cap. 4. Alii verò exiſtimant, non poſſe ſimplex Sacerdotem ex commiſſione Pontificis conferre Presbyteratum, & tamen Minores Ordines, & Diaconatum, ac Subdiaconatum. Ita Franciſcus Amicus, Martinus, & alii Recentiores. Alii ad affirmant tantum de Subdiaconatu, & quatuor Minoribus, in Suarez, Tellerus, Henriquez, Coninck, & alii. Denique negant alii de omnibus Ordinibus majoribus, & concedunt ſolum de quatuor Minoribus.